

Píseň: EZ311 – Kristus příklad pokory; 1.-4. sloka (512) +
modlitba; Oddíl k výkladu: Mk 14, 40-52

Milí,

na posledním setkání jsme se věnovali Ježíšově modlitbě v Getsemane. Tam Ježíš rozdělil učedníky na dvě skupiny – osm jich nechal dál stranou. Se zbylými třemi (Petr, Jakub, Jan) šel o kousek dál. A i od těchto pak *sám* šel *ještě dál*. A prosil je, aby zůstali vzhůru – ačkoli šlo o noc paschy, tedy jakoby vigílii. Takže měli být *samozřejmě* vzhůru!

A pak se Ježíš o samotě (opět!) modlil. Tentokrát o Boží *přejití* (pascha!) této hodiny, tohoto kalicha. Vždyť Hospodin je jako *otec*, kterému je možné *vše*.

Ale tuto svou *opakovanou* modlitbu *vždy* zakončil slovy: Ne co já chci, ale co *ty* chceš.

Bohužel, vždy když se vrátil zpátky ke skupince „tří věrných,“ ti spali. Nedokázali ani hodinu bdít. Natožpak modlit se. Ačkoli jejich „milovaný“ „mistr“ prožíval strašlivá muka.

Kde je jejich vyřvávání o tom, že pro něj i zemřou?

Potřetí už to bylo tak trapné, že učedníci ani neměli, co by Ježíšovi odpověděli (v. 40).

Pak Ježíš oznámil *naplnění Písem* – totiž Boží svrchovanou autoritu nad situací. Tak i Ježíšovu (mohl odejít a zmizet!). Ale i v takové situaci se Ježíš *podřídil Písmům*. Ne své víře. Ne svým pocitům, plánům nebo chtěním. Ne lidské logice. Ale Svatým Písmům.

A tak *sám* *vyrazil vstříc* Judovi Iškariotskému i zástupu, který měl s sebou...

A hned...

...když ještě mluvil, přišel Juda se zástupem. *Ten* Juda, jeden z Dvanácti – jehož absence si nikdo nevšiml. A přichází *ne* s Římany, nýbrž s *chrámovou stráží*. Tedy s těmi, kteří měli dohlížet na klid v jeruzalémském chrámu, aby se do toho nepletli

Římané. Jejichž pouhá přítomnost by *znesvětila* chrám – a způsobila další povstání.

Autor si také dal záležet na tom, kdo tuto skupinu vyslal – a kdo *ne*. Zatknout Ježíše je poslal *velekněz*, zákoníci a starší. Tedy *neposlali* ho... farizeové! Ti jsou zcela „z obliga“ celé této situace!

V. 44 pak přímo *vybízí* k použití termínu „zrádce“ – paradidous. Avšak *ani zde* není termínu pro zradu/zrádce užito. Dosl. je psáno: „Dal pak, ten který ho vydává, jim znamení, řka...“ (všimněme si množství jazykových chyb jen v této krátké větice!)

Tak velikou práci si dal i zde evangelista s tím, aby *neoznačil* Jidáše jako „zrádce.“ Raději ho popsal příčestím slovesa paradidómi = vydat.

To je ještě podtrženo dalšími slovy textu: Určovacím znamením toho, koho mají zatknout, je *láska*. Řecky *filéo*. Tj.: „Ten, kterého *pomiluji láskou bratrů ve zbrani*, on to je.“ Tedy *není* užito termínu pro polibek (ten až ve v.45!) – naopak je hovořeno o *lásce* spolubojovníků ve válce Judy Iškariotského k Ježíšovi.

Jak to podtrhují i poslední slova: Chyťte ho a odveďte ho *bezpečně*. Kraličtí: *Opatrně*. Důraz je však na *bezpečí* (ř. asfalos),

Tak Judovi jde o *bezpečí* Ježíšovo. Aby ho tento zástup sám netrestal. Aby ho nevydal Římanům. Aby ho tento zatýkající zástup *chránil*.

Tak i řecký text podporuje, o čem jsme hovořili v otázce, proč Juda takto Ježíše vydal? Teologický konsensus panuje na tom, že zřejmě chtěl Ježíše pohnout, až *donutit*, k mesiášské akci. *Rozhodně* mu nešlo o Ježíšovu smrt, odsouzení nebo utrpení.

A svým způsobem se mu to „povedlo.“ Jen by se to úplně stejně stalo bez tohoto Judova činu: Kdyby Ježíš v závěru výslechu před synedriem i nadále *mlčel*, *museli* by ho propustit. Avšak Ježíš vysloví ono „já jsem“ (ř. egó eimi) – vyslovení svého božství dle Ex 3. A tak se projeví jako Mesiáš. A *proto* bude synedriem odsouzen. Protože jiného ani *náznaku* Ježíšovy viny *nebylo*.

Zatčení

Juda pak v dané situaci neztrácel čas – *nechtěl*, aby došlo na potyčku! Opět *hned* (tradiční markovské!) přišel k Ježíšovi (ostatní ignoruje!), a řekl mu: Rabbi. Tedy i nyní projevuje *vydávánému* Ježíšovi hlubokou úctu – jako žák učiteli, mistrovi, *rabínovi*. A *políbil ho*, zde ř. katefileó (dosl. *vroucně* políbit!).

Zřejmě také na znamení hluboké lásky ke svému Mistrovi – Mesiášovi. Nejen pro jeho identifikaci (ostatní měla stráž *ignorovat*!) Kterého však chápal mylně, špatně.

Polibek je pak trochu komplikovanější čin: Jen v *menšině* (ale těsné) kultur je považován za projev erotický. Ani prvotní církev ho tak nevnímala – původním „pozdravením pokoje“ bylo právě políbení. Brzy však zneužívané, tak bylo změněno na „polibek přes destičku.“ A poté na podání ruky. Takto se dodnes běžně lidé zdraví „polibkem“ např. na Slovensku, ve Francii apod.

Polibek tak vždy *byl* vyjádřením intimity, blízkosti, důvěry – mezi členy rodiny, přáteli. Také proto zde autor užil termínu pro *vroucný* polibek. Obvykle je tento Judův čin vykládán jako zrádný – zneužití políbení. Ale text prozrazuje opak: I Juda jej zamýšlel jako projev lásky – kterou projevili také oslovením a přikázáním Ježíšova *bezpečí*. Judovi *nešlo* o Ježíšovu smrt. Šlo mu Ježíšovo *mesiášství* – a tak o záchranu Božího lidu. Bohužel jen v podobě politické suverenity státu Israel. Ježíšovi šlo o *spásu* – a to navíc *všech*.

Podle domluveného znamení tohoto „projevu lásky“ pak na Ježíše „vztáhli ruce“ muži ze „zástupu,“ a zmocnili se ho. Také pro zřetelné „naplnění Písem“ (Mk 9, 31). Už podle SZ je však „upadnutí do lidských rukou“ považováno za *nejhorší* časný trest (Ž 31, 9; 140, 5).

Boj

Přesto se však jeden z učedníků „vzchopil“ a začal za Ježíše *bojovat*. Pozdější podání tento okamžik rozvádějí, aby ještě znápadnila i Markovu pointu – ten tento čin zcela ignoruje. Z popisu je snad zřejmé, že šlo o takový „výkřik do tmy.“ Jak ojedinelostí – nikdo se nepřidal! Tak nešikovným provedením –

sice mířil na hlavu, ale tak *špatně*, že usekl ucho. Tj. shora dolů, místo aby útočil na hlavu ze strany.

Tak má být zřejmé, že učedníci *nebyli* bojovníky – vůbec to neuměli. Ani s momentem překvapením nedokázali víc než useknout ucho. Ale jak silná slova své silné víry před hodinou vykřikovali!

Ježíš však v Markově podání tento čin zcela ignoruje – už tím ukazuje, že s ním nemá společného *nic*. O to nápadněji pak explicitními slovy: Ježíš *denně učil* (!) v chrámu (tedy i své nepřátele!). Tedy tam, kde tato stráž postávala. Ale tam ho nezatkla. A nyní na něj přišli jako na *lotra* (dosl. *zloděje*, ř. léstés) – tj. na někoho, kdo se přece *musí* schovávat.

Tak poukazuje na pokrytectví už tohoto zástupu chrámové stráže. A tak na pokrytectví těch, kteří je vyslali – kterýkoli den za ním mohli přijít do chrámu. A třeba ho i zatknout. Nebo usvědčit z rouhání. Ale *nikdy* to neudělali. Tedy naopak *oni* jednají jako lotři – tajně, v noci, ve skrytu, konspirativně. Ačkoli právě z toho podezřívají Ježíše, který jednal *zcela opačně*. Veřejně, nahlas, na denním světle, bez skrývání.

Avšak Ježíš se podřizuje i takovému pokrytectví, *aby byla naplněna Písma*. To je proč i církevní otcové připomínají, že bez *dobré* znalosti Starého Zákona *nemůžeme* Novému rozumět správně. Vždyť to je *Ježíšův* příklad – Ježíš znal tzv. Starý Zákon *velmi dobře*. A *jemu* se podřizoval. Ne teologickým ani církevním trendům své doby. Ale *Božímu zjevení*.

Utekli

A *poté* všichni utekli. Potom, co slyšeli, že Ježíš *nebude* bojovat. Že udělá, co tolikrát opakoval: *Naplní svatá Písma*. Ne představy svých pokryteckých učedníků. Ani nikoho dalšího, kdo se má za *věřícího* v něj. Nýbrž naplní a učiní *Boží zjevení*, Boží vůli. Už zase! Boží chtění – ne lidská. Ani svá. Ani kohokoli jiného.

Tak *samozřejmě*, že učedníci před hodinou vykřikující velikou víru až na smrt *utekli*! Vždyť došlo dokonce na *zatčení* – ó, jak strašlivá hrůza! A to na zatčení s příkazem *bezpečí* zatčeného – ó,

jak strašlivá situace! Tradiční biblická ironie i nyní tne velmi hluboko...

Protože viděli, co je biblická víra: Ne silná. Ne velká. Ale *pravdivá*. A tak *podřizující se svatým Písmům*. Která tedy musí „věřící“ nejprve *znát*! A to Písma *Starého Zákona*! „Nový“ totiž ještě ani nemohl existovat... a my přece máme následovat *Ježíšův* příklad, že?

Naháč

Závěrečné v. 51-52 pak podtrhují opuštěnost Ježíše. A tak pokrytectví jeho „věrných.“ A tak předpovídají také Petrova zapření. Ten také skončí „ nahý“ – se zcela odkrytou duší (Gn 3!).

Tento mladík *není* identifikován. Pozdější tradice (Papias z Hierapole) vypráví, že to byl právě autor evangelia – „Marek.“ Ale evangelijní podání jsou anonymní, *nejsou* podepsána! A i toto Papiovo dílo se nedochovalo, pouze odstavec o vzniku evangelijních podání z něj se dochoval u Eusebia z Cesareje (Historia ecclesiastica).

Církev se tedy od počátku *netajila* tím, že evangelijní podání *nejsou* psána apoštoly samými – jako tomu bylo už se „starozákonními“ texty! Tzv. „knihy Mojžíšovy“ také *nesepsal* Mojžíš!

Tento nahý mladík pak jako jediný neutekl *hned*. Šel za Ježíšem, dosl. *následoval* (ř. synakolouthéó) ho! Tedy zdá se *dostát* slovu o věrnosti Kristu! V o to silnějším kontrastu vůči „věrným“ učedníkům, že on sám měl jen kus plátna přes nahé tělo. A přesto *následoval* Ježíše! Tedy beze zbraně a v podstatě nahý...

Ale i on jen krátce. Jen dokud se ho neměl týkat *Ježíšův* osud. Tedy osud jeho „Mistra“ a „Krista“ a „Mesiáše.“ Jakmile i na tohoto mladíka „vztáhli ruce,“ aby ho také *zatkli*, také utekl. A to i za cenu hluboké ostudy, protože utíkal dosl. s holou zadnicí.

Ale raději ostuda a hanba „nahoty,“ než *dostát* vlastním řečem a vlastní víře, ne? Nebo to je skutečná „nahota“ lidská – pravda o pokrytectví slov/víry a činů většiny lidí?

Závěr

Evangelista si dal velmi záležet na Ježíšově *pokračující* opuštěnosti. Zejména v té Getsemane. Kde učedníci *opakovaně* chrněli, když i ostatní židé během paschy *bděli*. I ten jediný, který ho tedy následoval, raději utekl nahý, než aby byl zatčen jako jeho Pán. A Petr, který půjde *zpovzdálí* za Kristem, bude ještě horší: Bude se *stydět* (ř. skandalidzó!) za Krista tak moc, že bude pokrytecky lhát – že ho vůbec nezná. Opakovaně.

Tato skandálnost Ježíšova, že je pro mnohé své věrné *hanbou*, ostudou, urážkou má být už nyní zcela zřejmá. Také proto, že stejné trvá dodnes. Kolik křesťanů se *stydí* za Krista! Za biblická slova. Za Kristovy činy!

Tak moc, že utíkat s „holou zadnicí“ je pro mnohé dodnes přijatelnější, než věrnost *vlastním* slovům *vlastní* věrnosti Kristu. A tak než *následování* Krista. Který zůstal věrný *Božímu* slovu. Tak i svým. *Nedopustil* se ani hříchu lži ani pokrytectví – ani pýchy. Ani sebestřednosti.

Ale *všichni* ostatní od Krista odpadli. A ti, kteří měli nejvíc silnou a velkou víru ho *zrazují* dodnes ještě víc než ostatní. Slovy Am 2, 16: „Z bohatýrů i ten nejjudatnější v onen den uteče nahý.“

Píseň: EZ311 – Kristus příklad pokory; 5.-8. sloka +
modlitba Páně
Rozhovor